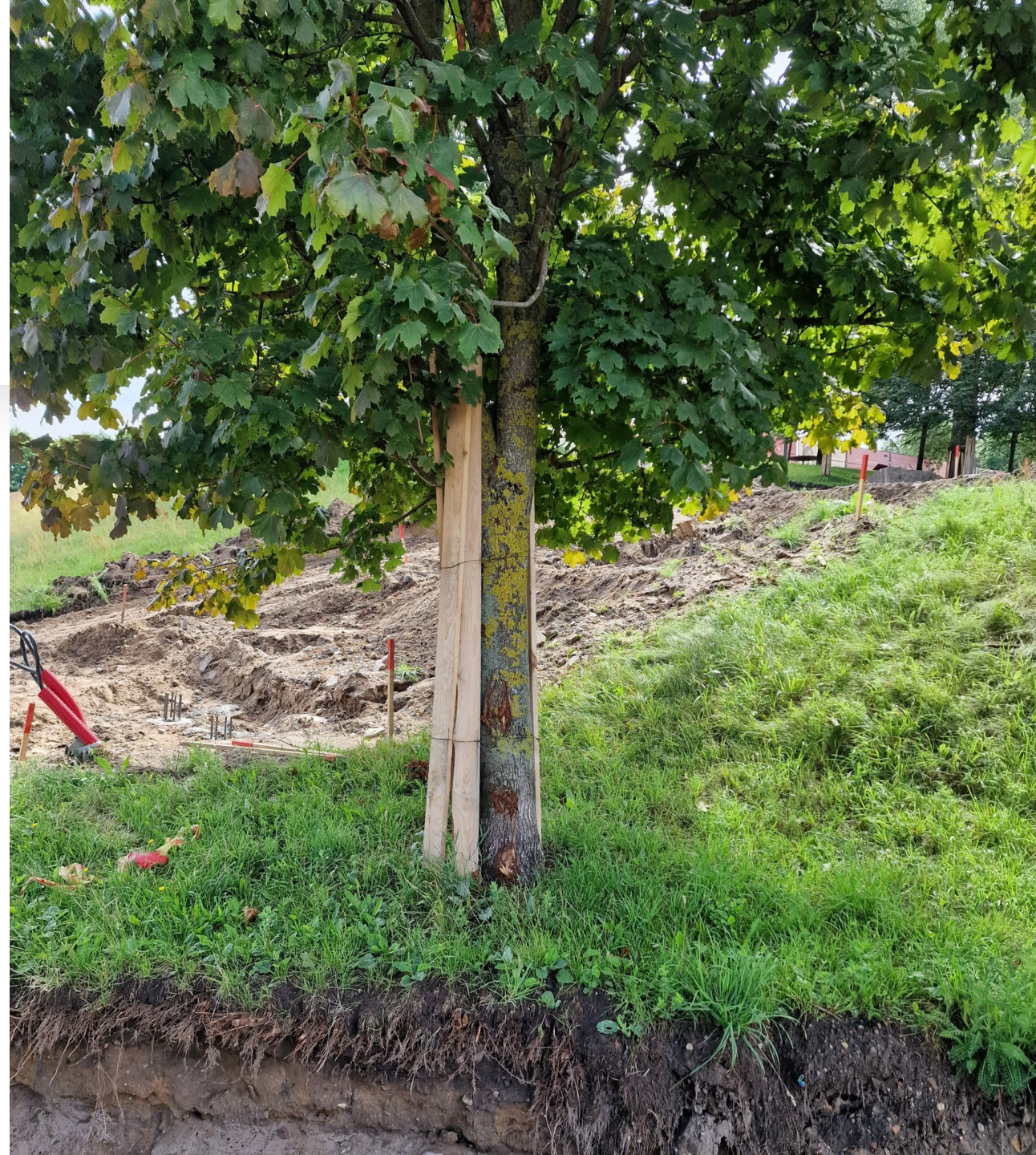
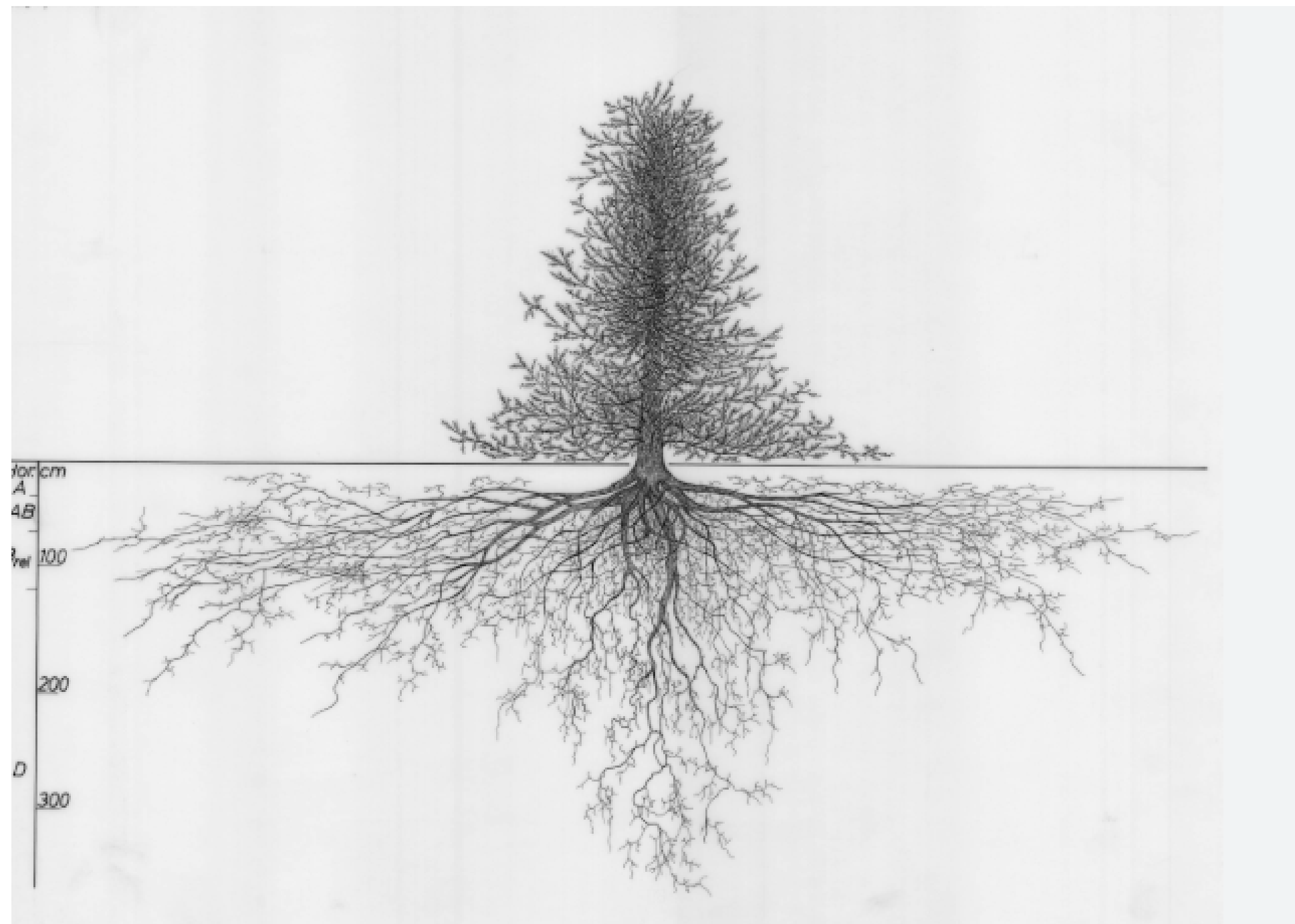

Medis mieste: ar mes jį saugome, ar norime išguiti?!

- Renaldas Žilinskas
- Arboristas ekspertas
- ETW, ETT, VetCert
- UAB Arbovita ir Ko
- Kraštovaizdžio ir želdynų ekspertų grupė

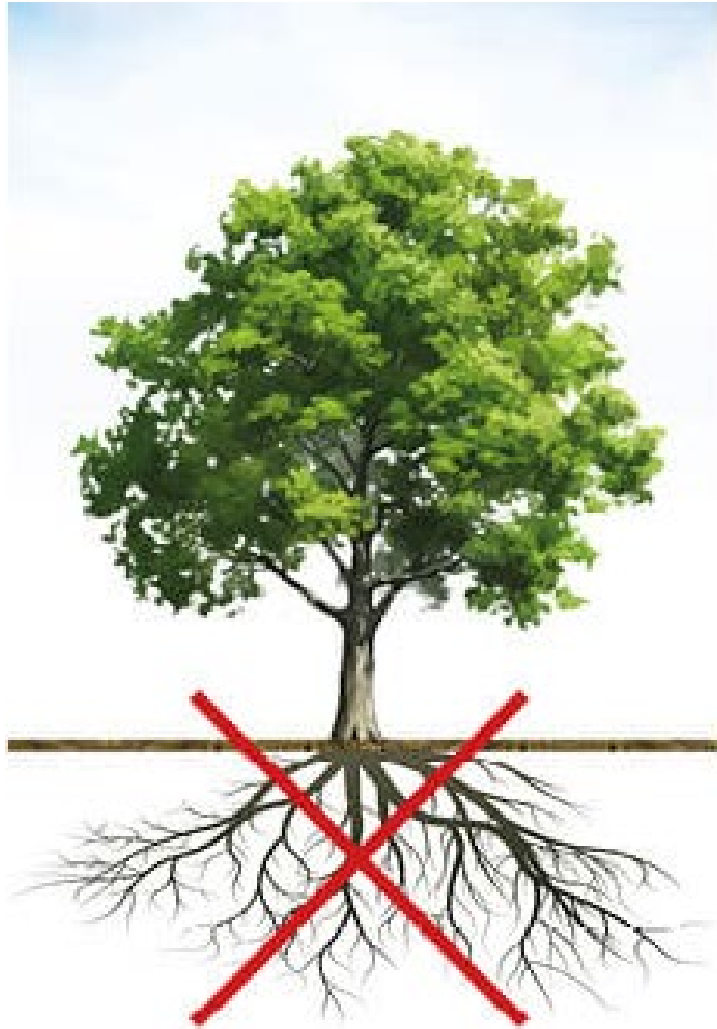

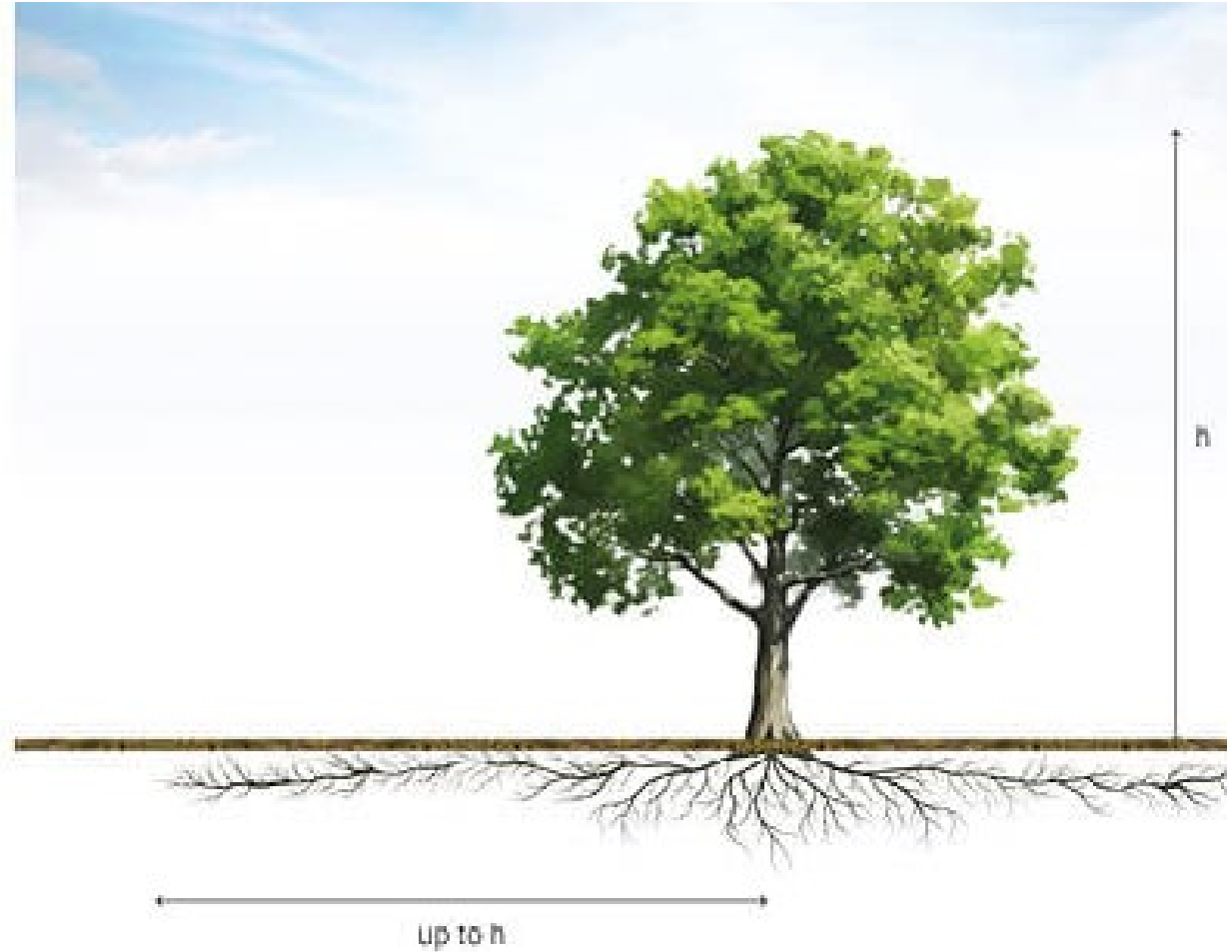

Didžioji dalis specialistų – projektuotojų ar vystytojų – medį, augantį mieste, supranta kaip augančią morką. Tačiau medis TAI NE MORKA AR ŠVIESTUVAS.

MEDIS TURI ŠAKNIS !!!

Common misunderstanding of tree root development.

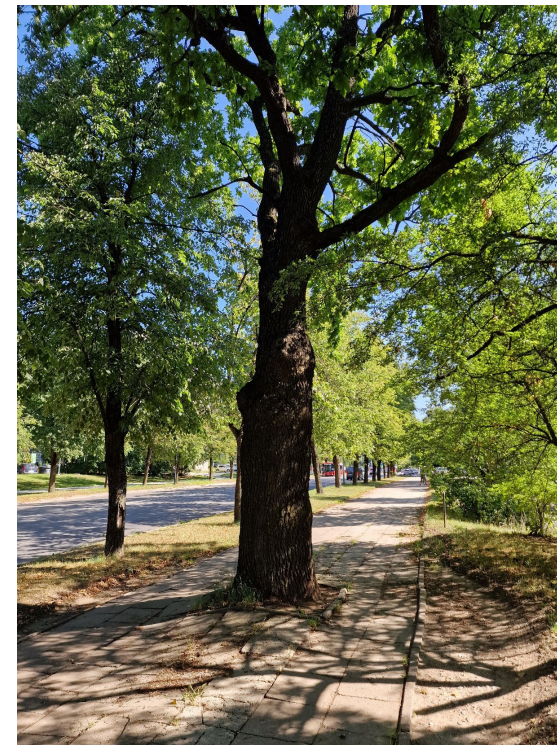

True illustration of root tree root development.
Shallow and wide with most roots within 1.0m of the surface.

Tačiau medis turi ne tik šaknis, bet ir kamieną,
ir šakas, kurios sudaro lają.

KAIP GI MEDIS AUGA MIESTE PRIE GATVĖS?

PRISITAIKO PRIE ESAMŲ
SĄLYGŲ:

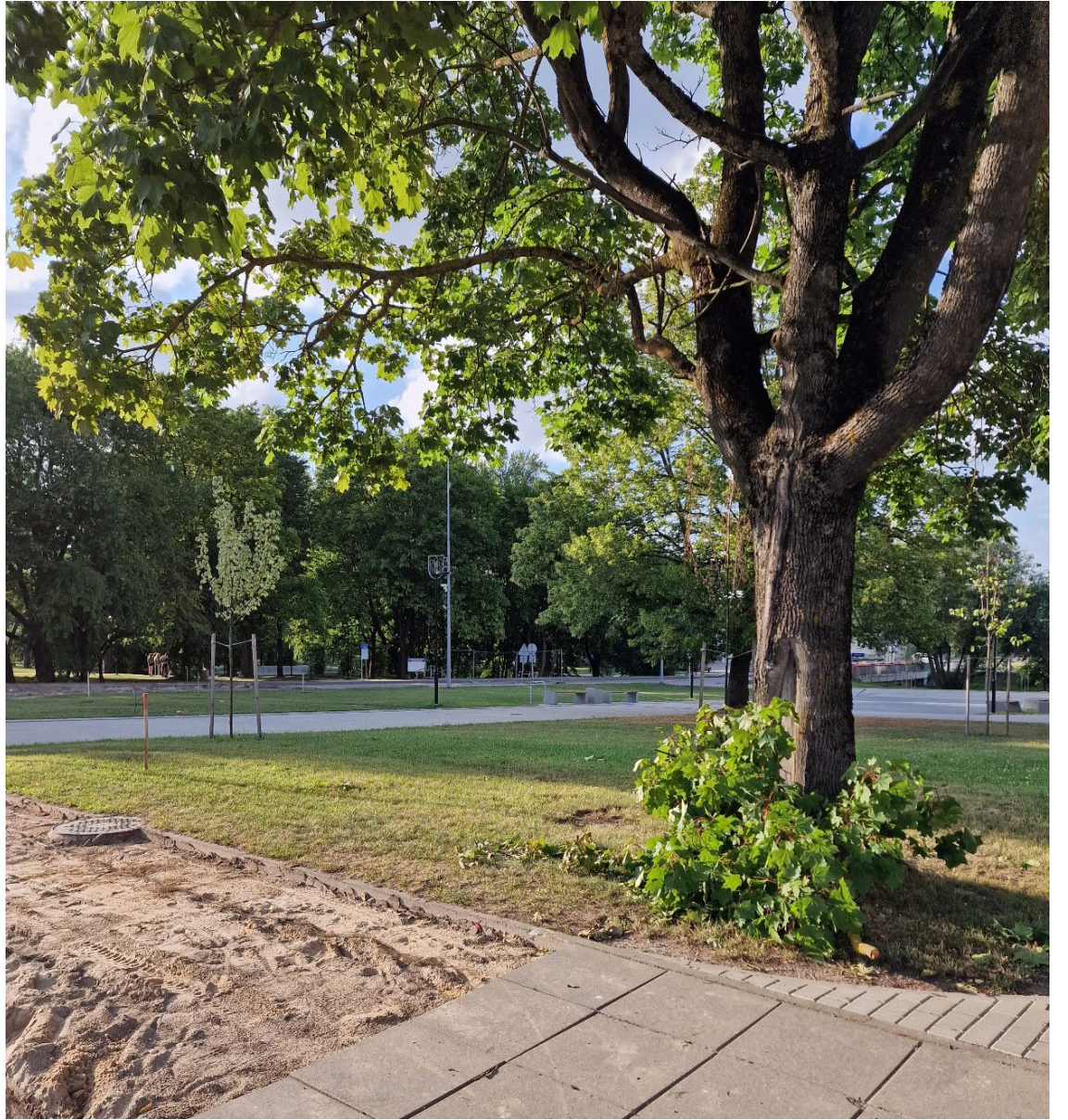
Ne taip stipriai sutankintas
gruntas trinkelių pagrindu;

Plyšeliai tarp betono
trinkelių;

Kritulių vanduo
lietvamzdžiais papuola ant
trinkelių, kaupiasi įdubose;

Plyšiai tarp gatvės bortelių
ir atviro grunto zonų ir pan.

POPULIARIAUSI MITAI

Medžio šaknys ardo pamatus

Medžio šaknys užkemša nuotekų vamzdžius.
Pašalinus medį, problema išsispęs.

-
- MEDŽIO ŠAKNYS AUGA:
 - TEN, KUR YRA ORGANIKOS – JUODŽEMYJE;
 - TEN, KUR YRA DRĖGMĖS;
 - TEN, KUR YRA DEGUONIES;
 - TEN, KUR NĖRA ŠVIESOS.

KAS REGLAMENTUOJA ŽELDINIŲ APSAUGĄ STATYBŲ AR REKONSTRUKCIJŲ METU?

Suvestinė redakcija nuo 2021-11-01

Įstatymas paskelbtas: Žin. 2007, Nr. [80-3215](#), i. k. 1071010ISTA00X-1241

Nauja redakcija nuo 2021-11-01:

Nr. [XIV-199](#), 2021-03-23, paskelbta TAR 2021-04-08, i. k. 2021-07437

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŽELDYNŲ ĮSTATYMAS

2007 m. birželio 28 d. Nr. X-1241
Vilnius

- **2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos**

- **9. Neteisėtas želdinių naikinimas** – tiesioginis ar netiesioginis mechaninis ar cheminis poveikis želdiniams ar jų aplinkos sąlygų pakeitimas, dėl kurio pažeidžiamos želdinių gyvybinės funkcijos, želdinių kirtimas, kitoks pašalinimas iš augimo vietos ar intensyvus genėjimas nesilaikant teisės aktų reikalavimų, taip pat saugotinių želdinių kirtimas, kitoks pašalinimas iš augimo vietos ar intensyvus genėjimas neturint galiojančio leidimo, sprendimo ar nesumokėjus želdinių atkuriamosios vertės kompensacijos.
- **20. Želdinių gerovė** – optimalus želdinių fiziologinių, ekologinių ir gyvybinės erdvės poreikių tenkinimas, siekiant išsaugoti želdinių sveikumą, ilgaamžiškumą ir atsparumą.
- **25. Želdynų ir želdinių apsauga** – visuma veiksmų ir priemonių, kuriomis užtikrinamas želdynų kompozicijos, želdinių kiekio ir biologinės įvairovės išsaugojimas, želdinių gerovė, įskaitant želdynų ir želdinių apsaugą nuo neteisėto jų naikinimo.

-
- **3 straipsnis. Bendrieji želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros ir tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo principai**

 - **5) želdinių gerovės užtikrinimo** – kuriant želdynus, tvarkant ir prižiūrint želdynus ir pavienius želdinius, taip pat atliekant su želdynų ir želdinių apsauga, priežiūra ir tvarkymu nesusijusius darbus želdinių augimo vietose, **siekama pasirinkti darbų atlikimo laiką ir priemones, padedančias išlaikyti ir užtikrinti želdinių sveikumą, ilgaamžiškumą ir fizinį atsparumą.**

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL ŽELDINIŲ APSAUGOS, VYKDANT STATYBOS DARBUS, TAISYKLIŲ
PATVIRTINIMO**

2010 m. kovo 15 d. Nr. D1-193

Vilnius

-
- **2. Statinio projekte**, parengtame vadovaujantis statybos techniniu reglamentu STR 1.05.06:2002 „Statinio projektavimas“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 (Žin., 2005, Nr. [4-80](#)), **nurodoma želdinių, esančių projektuojamo statinio žemės sklype**, būklė (vadovaujantis Želdinių atkuriamosios vertės įkainių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2008 m. birželio 26 d. įsakymu Nr. D1-343 (Žin., 2008, Nr. [74-2907](#)), 2 priedu „Želdinių būklė“), medžio ar krūmo rūšis, medžio diametras, jų kiekis, krūmų, vejų ir gėlynų plotas, **apsaugos priemonės**.

-
- **6. Statytojas (užsakovas) privalo užtikrinti, kad atliekant statybos darbus būtų laikomasi želdinių apsaugos ir nustatyto režimo statybos laikotarpiu ir baigus statybos darbus jų būklė būtų tokia, kokia buvo nurodyta statinio projekte.**
 - 7. Atliekant statybos darbus, kad būtų išsaugoti statybvietėje paliekami ir gretimuose žemės sklypuose augantys želdiniai, privaloma:
 - **7.1. išpurenti ir patręšti žemę po statybvietėje augančių medžių ir krūmų lajomis prieš statybos pradžią, kad pagerėtų jų augimo sąlygos statybos laikotarpiu;**
 - 7.2. iki darbų pradžios aptverti medžius ir krūmus, augančius statybvietėje ir arčiau kaip 5 m nuo įvažiavimo ar išvažiavimo iš statybvietės važiuojamosios dalies krašto:
 - **7.2.1. medžių grupes ir krūmus ištisiniu, ne žemesniu kaip 2 m aptvaru ir ne arčiau kaip 1,5 m nuo medžių kamienų ir 1 m nuo krūmų;**
 - **7.2.2. pavienius medžius – trikampi aptvaru, kurio apatinės kraštinės turi būti ne arčiau kaip 0,5 m nuo medžio kamieno, arba lentomis. Aptvarą tvirtinti kuolais, įkaltais 0,5 m ir giliau;**
 - 7.3. aptveriant visą statybvietę, neaptverti į ją nepatenkančių gatvės ir kitų želdinių;

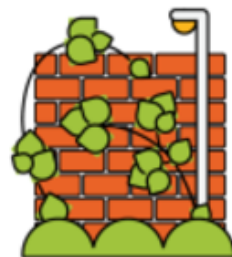
-
- 7.4. įrengti takus, pakeltus virš žemės paviršiaus, ne arčiau kaip 1,5 m nuo medžio kamieno, kai darbo metu reikia vaikščioti arti želdinių (po medžių lajomis);
 - 7.5. saugoti vejas, gėlynus, jeigu statinio projekte nenumatyta juos pertvarkyti;
 - 7.6. saugoti nuimtą nuo žemės sklypo užstatomos dalies dirvožemį tam tikslui skirtose vietose, apsaugant jį nuo užteršimo, išplovimo, išpustymo (vėjo), kad būtų galima jį panaudoti sklypo sutvarkymo ir želdinimo darbams;
 - 7.7. laistyti želdinius Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2008 m. sausio 18 d. įsakymu Nr. D1-45 (Žin., 2008, Nr. [10-356](#)), nustatyta tvarka;
 - **7.8. nesandėliuoti medžiagų ir įrenginių, nevažinėti, nestatyti transporto priemonių, laikinų statinių ir įrenginių prie medžių arčiau kaip 1 m nuo medžių lajų projekcijų, bet ne arčiau kaip 3 m nuo kamieno ir 2 m nuo krūmų. Nesandėliuoti degių medžiagų arčiau kaip 10 metrų nuo medžių kamienų ir krūmų;**
 - **7.9. nekasti tranšėjų (kabelio, vandentiekio ir kanalizacijos vamzdžių ir kt. įrenginių tiesimui) arčiau kaip 3 m nuo medžio kamieno, kurio diametras didesnis kaip 15 cm, arčiau kaip 2 m, kai kamieno diametras iki 15 cm ir arčiau kaip 1,5 m – nuo krūmų, skaičiuojant atstumą nuo kraštinio stiebo;**
 - 7.10. tvirtinti tranšėjų, kasamų biriame ir šlapiame grunte, leidžiamu atstumu (nurodytu 7.9 punkte) prie medžių ir krūmų, sienutes statramsčiais;
 - 7.11. užpilti žemėmis pagal projektą padarytas tranšėjas per trumpiausią laiką, bet ne ilgiau kaip per mėnesį;
 - **7.12. medžių pomedyje (lajos projekcijos zonoje) darbus vykdyti žemiau pagrindinių skeletinių šaknų (ne mažiau kaip 1,5 m nuo dirvožemio paviršiaus), nepažeidžiant šaknų sistemos;**
 - 7.13. nepakeisti daugiau kaip 5 cm (virš ar žemiau) natūralaus grunto lygio prie medžio šaknų kaklelio ir iki 2 m atstumu nuo medžio kamieno.
 - **8. Kai vykdant statybos darbus (įskaitant įvažiavimų, gatvių, kelių įrengimą ar remontą) pažeidžiama medžio šaknų sistema, kad neišdžiūtų šaknys, jas būtina pridengti ar užpilti žemės sluoksniu, jį palaistyti, kad neiššaltų šaknys, jas būtina apšiltinti.** Pažeidus medžio šaknis, medžio lają galima išretinti vadovaujantis Medžių ir krūmų priežiūros, vandens telkinių, esančių želdynuose, apsaugos, vejų ir gėlynų priežiūros taisyklėmis.

Miesto želdinimo ir želdinių priežiūros standartas

Šis standartas skirtas visiems, kurie projektuoja, apželdina ir prižiūri viešas miesto erdves – architektams, kraštovaizdžio architektams, kraštovaizdžio dizaineriams, projektų rangovams, vystytojams.

Visa pateikta informacija yra išbandyta praktiškai, ir ne vienerius metus taikoma miesto aplinkoje. rekomenduojamos sodinti augalų rūšys parinktos pagal kolegų rekomendacijas ir literatūrą.

 [_MIESTO ŽELDINIMO IR ŽELDINIŲ PRIEŽIŪROS STANDARTAS](#)

Išsaugoti ir saugoti augantį medį Kiekvienas laisvas plotas – žalias

Žalioji miesto koridorius

Medžių tinklas

8. Medžių apsaugojimo statybvietėje atmintinė

1	<p>Šaknų apsaugos zonos plotas (12 x medžio kamieno diametras) aptveriamas statybiniais tinklu arba nepaslankia užtvara. Šaknų apsaugos zonoje draudžiama važiuoti sunkiąja technika, sandėliuoti statybines ir kitas medžiagas, pilti betono atliekas bei skysčius (išskyrus švarų vandenį), užkasti statybinį laužą.</p>		4	<p>Šaknų apsaugos zonoje medžių šaknų atkasimas vykdomas tik rankiniu būdu arba oro kastuvu, maksimaliai saugant paviršines šaknis. Po atkasimo, paslankios šaknys atsargiai surišamos, kad netrukdytų tolimesniems darbams ir uždengiamos tekstile nuolat drėkinant iki užkasimo gruntu.</p>	
2	<p>Medžių kamienai apjuosiami plastikiniais gofruotais vamzdžiais abrazyvaus lentų poveikio prevencijai ir aprišami medinėmis lentomis. Medžių grupės ir krūmai atitveriami ne arčiau kaip 1,5 m nuo medžių kamienų ir 1 m nuo krūmų, o, esant ribotam plotui, pavienius medžius – trikampi aptvaru, kurio apatinės kraštinės turi būti ne arčiau kaip 0,5 m nuo medžio kamieno.</p>		5	<p>Atkasamos šaknys dengiamos ~150 g/m² geotekstile (sintetine daugkartiniam naudojimui, biodegraduojančia - paliekant ir užkasant). Geotekstilė nuolat laistoma, kad po geotekstile nuolat būtų drėgna tam, kad nedžiūtų maitinančios paviršinės šaknys, kurios išsidėsčiusios 15 cm gylyje.</p>	
3	<p>Visu rangos laikotarpiu užtikrinamas medžių šaknų drėkinimas laistymo maišais, atsižvelgiant į medžio kamieno diametrą. Maišai tvirtinami tik ant medinio kuolo (atramos) 0,3-0,4 m atstumu nuo medžio kamieno krašto.</p>		6	<p>Šaknys, kurių diametras nuo 5 cm, aprišamos 150 g sintetine (daugkartiniam naudojimui) arba natūraliai suyrančia (paliekant ir užpilant gruntu) tekstile. Esant poreikiui statybvietėje trumpinti medžių šaknis, šaknys kerpamos tik sekatoriumi arba pjūvis daromas tik aštriu pjūkle. Vykdamas šaknų atkasimo darbus pietinėje pusėje ir</p>	
3.1.	iki 16 cm diametro - 1 laistymo maišas				
3.2.	nuo 16 iki 28 cm diametro - 2 laistymo				

Vilniaus miesto savivaldybės gatvių infrastruktūros standartas

2021

1 pav. Medžių gatvės profilyje. Nuotr. © DO ARCHITECTS archyvo.

01 Medis visada yra pirmas

Nuo medžio pradėdame projektavimą ar remontą; saugome esamus, randame vietas naujiems, prie medžių taikomi visi kiti elementai (balda, apšvietimas, tinklai, takai).

- Tankiai sodinami nauji medžiai želdynų juostose.
- Vykdam darbus, projektuojant saugomi visi medžiai. Darbų metu medžiai aptveriami pagal taisykles, jei šalia kasamos tranšėjos, tai daroma rankiniu būdu, kad nebūtų pažeistos šaknys.
- Įrengiant pėsčiųjų takus, kai medis yra įrengiamo tako tiesėje, takas pasukamas paleikant vietos medžiui. Įvertinamas gatvės plotis – takas gali „apėti“ medį.
- Atnaujinant pėsčiųjų taką nuo medžių šaknų pašalinamos plytelės. Jei įmanoma, takas patraukiamas nuo medžių arba, jei nekenkia pėsčiųjų patogumui, siaurinamas. Siekis, kad želdiniai turėtų bent 1,5 m pločio juostą.
- Tinklai tiesiami važiuojamojoje dalyje, o apšvietimas projektuojamas lygiagrečiai su projektuojamais medžiais.

2 pav. Kelias pritaiko prie esamų medžių. Nuotr. Saulius Žūros

Projektui vertinti papildomai pateikiama:

- Esami medžiai, krūmai, vijokliai vienetais.
- Jei neišvengiama, nurodoma medžių kirtimo priežastis, jų skaičius.
- Paaiškinimą, kaip darbų metu bus saugomos medžių šaknys.

3 pav. Kelias pritaiko prie esamų medžių. Nuotr. Saulius Žūros

NAUJI GATVIŲ PRINCIPAI

01

MEDIS VISADA YRA PIRMAS

Nuo medžio pradedame projektavimą ar remontą: saugome esamus, randame vietų naujiems, prie medžių taikomi visi kiti elementai (baldai, apšvietimas, tinklai, takai).

MEDIS VISADA YRA PIRMAS

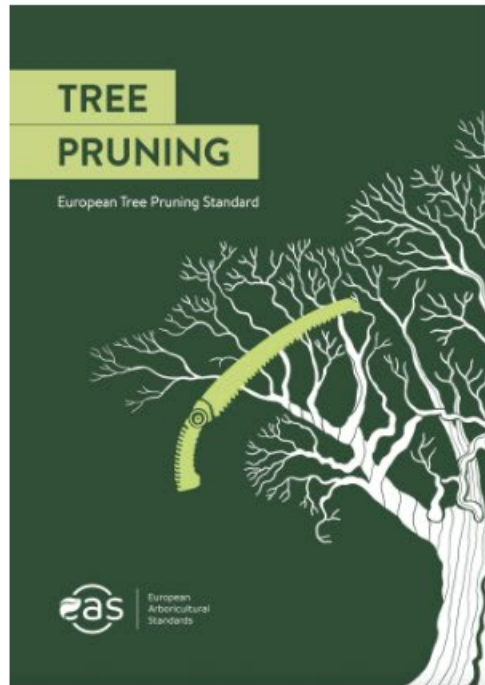
MEDŽIAI IR KRŪMAI – TARP
AUTOMOBILIŲ IR PĖŠČIŲJŲ

VAŽIUOJAMOSIOS DALYS
BE PERTEKLINIO PLOČIO

PAKANKAMAI SAUGIŲ
PĖŠČIŲJŲ PERĖJIMŲ

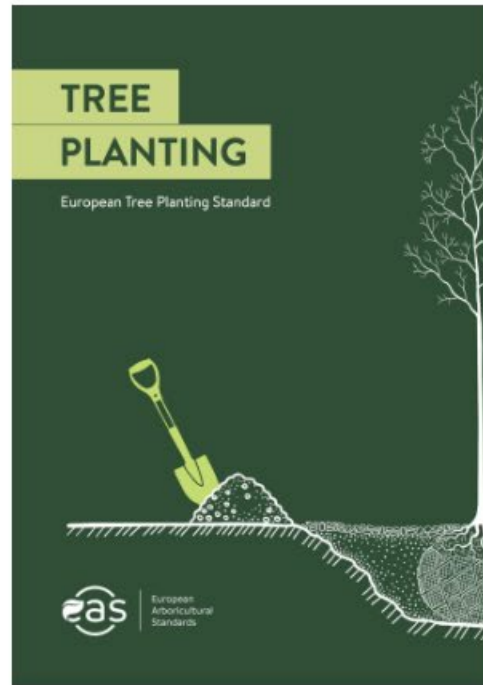
[Skaityti daugiau >](#)

- Europos arboristikos taryba(EAC) rengia standartus, susijusius su želdinių priežiūra ir sodinimu. Šiuo metu rengiamas Želdinių apsaugos statybvietėse standartas.

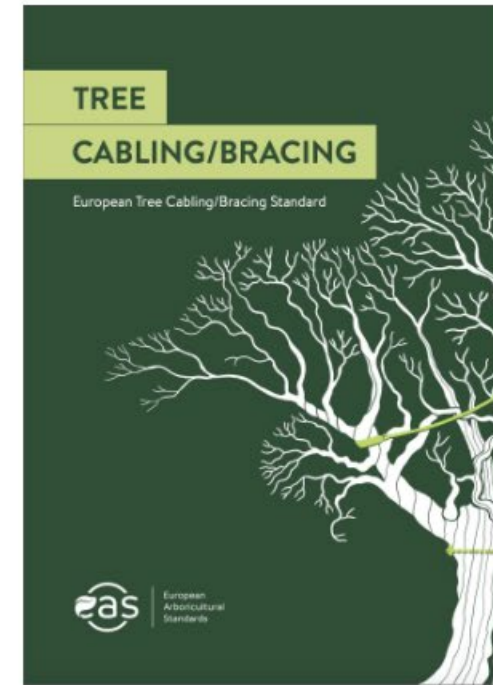
European Tree Pruning Standard

completed

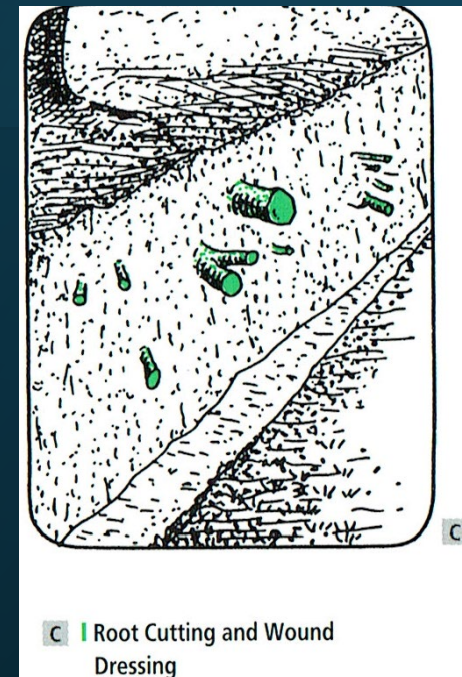
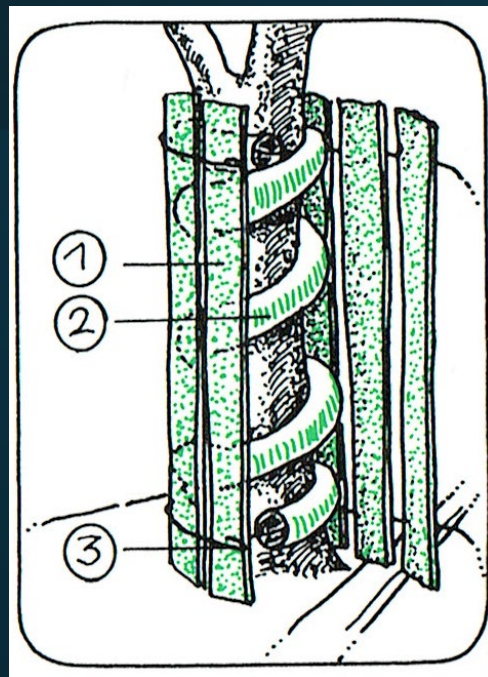
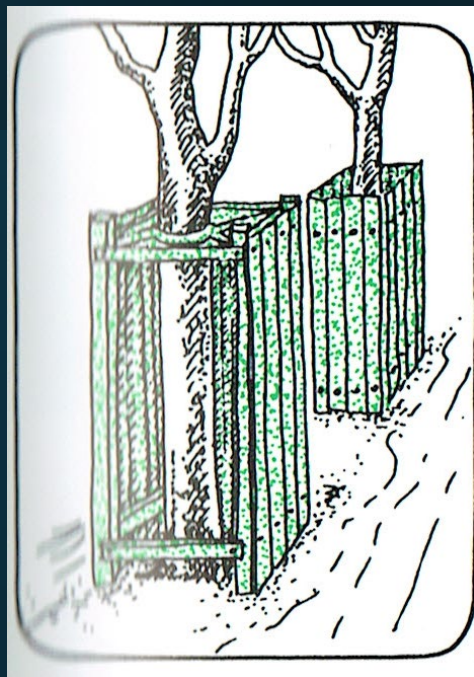
European Tree Planting Standard

completed

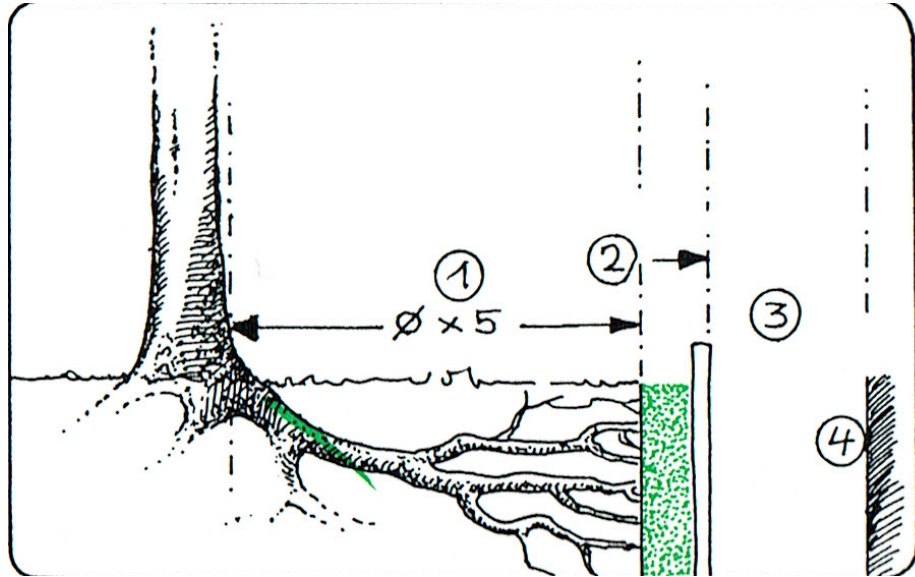

European Cabling & Bracing Standard

Kaip apsaugoti medžių kamienus ir šaknis statybvietėse aptariama Europos medžių priežiūros specialisto vadove (European Tree Worker Handbook)

c | Root Cutting and Wound Dressing

Root Reduction

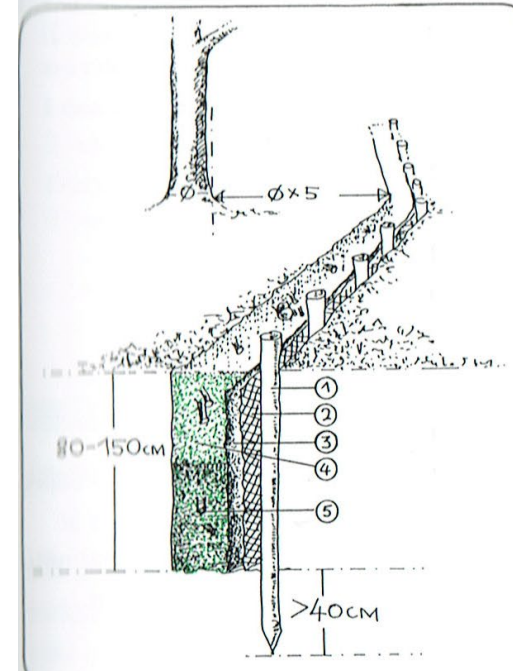
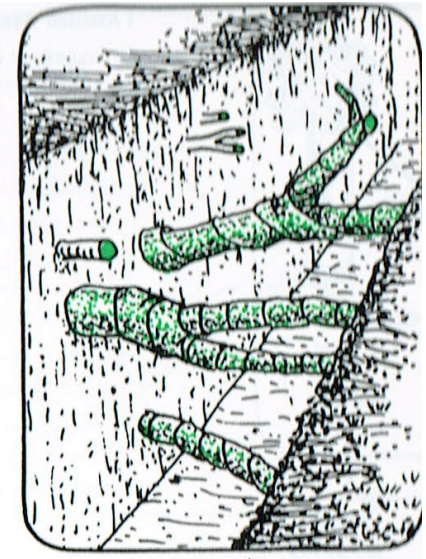
- ① Minimum Distance from Stem 5 x stem diameter
- ② Root Protection Zone
- ③ Working Area
- ④ Building

Wurzel-Einkürzung

- ① Mindestabstand vom Stamm: 5-facher Stammdurchmesser
- ② Raum für Wurzelvorhang
- ③ Arbeitsraum
- ④ Baukörper

Sakņu saīsināšana

- ① Minimālo pieļaujamo attālumu no būvdarbu veikšanas vietas līdz koka stumbram nosaka tā caurmēru reizinot ar 5
- ② Sakņu aizsardzības zona
- ③ Būvdarbu josla
- ④ Būvobjekts

Trench Root Protection and Amelioration

- ① Stake
- ② Metal Fence
- ③ Hessian
- ④ Improved Topsoil
- ⑤ Subsoil

Wurzelvorhang

- ① Holzpfähle
- ② Maschendraht
- ③ Ballentuch
- ④ Verbesserter Oberboden
- ⑤ Füllboden

Sakņu zonas aizsardzība būvbedrē

- ① Miets
- ② Stieplu siets
- ③ Maisaudums
- ④ Bagātināts substrāts
- ⑤ Grunts

Kaip apsaugoti medžių šaknis statybvietėse - gerosios praktikos pavyzdžiai Europoje...

...ir Lietuvoje

Kyla
klausimas, kodėl
taip vyksta?
Atrodo, įstatyminė
bazė kaip saugoti
medį
statybvietėse,
egzistuoja, tačiau ji
neveikia!
KODĖL?

- STR 2.06.04 : 2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“ (XVI skyrius) numato įvairius gatvių želdinius arba žaliuosius elementus. Šiame STR-e (45 lentelė) nustatyti mažiausi šaligatvio žaliųjų juostų pločiai taikytini tik sodinant naujus medžius ar krūmus. Esamų želdinių (medžių ir krūmų) išsaugojimo klausimai šiame dokumente nenagrinėjami. Todėl esamų medžių atveju tenka remtis šio STR 185 punkto nuostata, kad *„nesant galimybės gatvėse įrengti žaliųjų juostų, medžiai gali būti sodinami šaligatviuose, orui ir vandeniui pralaidžiuose, ne mažesnėse kaip 1,5 x 1,5 m keturkampėse, 1,5 m skersmens apvaliuose ar ne mažesnėse kaip 2 m² ploto kitos formos aikštelėse“*. Esami, augantys medžiai gali būti išsaugomi šaligatviuose suformuojant orui ir vandeniui pralaidžias aikšteles ir išsaugant svarbiausias šaknis šaligatvio dangos konstrukcijos įrengimo metu.

- Visais atvejais rangovams prioritetinis dokumentas, kuriuo vadovaujasi statybvietėse, yra STR. Kadangi jame nenumatyta kaip išsaugoti esamus statybvietėje želdinius, kitais teisės aktais, paprasčiausia, nesivadovaujama.

- **NESVARBUS REIKALAS TIE ŽELDINIAI!**

- **LIETUVOS RESPUBLIKOS**
 - **ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PATVIRTINIMO, ĮSIGALIOJIMO IR ĮGYVENDINIMO TVARKOS**
 - **ĮSTATYMAS**
 - 2015 m. birželio 25 d. Nr. XII-1869
 - **281 straipsnis. Lietuvos Respublikos želdynų įstatymo, kitų želdynų ir želdinių apsaugą, priežiūrą ir tvarkymą, želdynų projektavimą, želdinių veisimą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimas**
-
- 1. Neteisėtas krūmų, kurie pagal Želdynų įstatymą priskiriami saugotiniems želdiniams, naikinimas užtraukia baudą asmenims nuo šešiasdešimt iki dviejų šimtų eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – **nuo aštuoniasdešimt iki trijų šimtų eurų.**
 - 2. Neteisėtas medžių, kurie pagal Želdynų įstatymą priskiriami saugotiniems želdiniams, naikinimas užtraukia baudą asmenims nuo vieno šimto aštuoniasdešimt iki šešių šimtų eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – **nuo dviejų šimtų keturiasdešimt iki devynių šimtų eurų.**
 - 3. Neteisėtas ne miško žemėje įveistų ar natūraliai augančių krūmų ar lianų naikinimas užtraukia įspėjimą arba baudą asmenims nuo dvidešimt iki aštuoniasdešimt eurų ir baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – **nuo šešiasdešimt iki vieno šimto septyniasdešimt eurų.**
 - 4. Neteisėtas ne miško žemėje įveistų ar natūraliai augančių medžių naikinimas užtraukia įspėjimą arba baudą asmenims nuo keturiasdešimt iki vieno šimto šešiasdešimt eurų ir baudą juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – **nuo vieno šimto dvidešimt iki trijų šimtų keturiasdešimt eurų.**

Jeigu principingai laikytis želdinių saugojimo statybvietėse taisyklių, išaugs projekto kaštai. Vėlgi, daug pigiau susimokėti baudą už pažeidimus.

Medis – inertinis organizmas, į aplinkos pokyčius reaguoja neiškarto. Žymių fiziologijos sutrikdymų, tokių kaip šaknyno pažeidimai ar nukirtimai, kamienų sutrenkimai, pasekmės pasireiškia tik po tam tikro laiko. Įvertinti žalą padarymo metu gana sudėtinga. Atlikti darbai, dažniausiai, jau būna priimti, kol išryškėja pažeidimų mastas.

TAIGI NIEKO BLOGO NEATSITIKO, STOVI TIE MEDŽIAI!

KAIP TAI PAKEISTI? AR GALIMA TAI PAKEISTI?

- Principingas želdinių valdytojas ar užsakovas.
- Principinga techninė priežiūra.
- Adekvačios pažeidimams sankcijos. Už želdinių apsaugos statybvietyje nesilaikymą ne tik piniginės baudos, bet ir kitos sankcijos: įtraukimas į nepatikimų įmonių sąrašą, nepriekaištingos reputacijos neatitikimas, apribojimas dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ir pan.
- Garantinis laikotarpis po atliktų darbų perdavimo ir tinkama jo kontrolė.

SVARBIAUSIA!

STATYBOS TECHNINIO
REGLAMENTO (STR) KAI KURIŲ
NUOSTATŲ KEITIMAS

PATARIMAI

Šaknyno zonos aeravimas prieš ir po statybų ar rekonstrukcijos.

Medžių kamienų apsauga statybvietėje

Laikinių kelių įrengimas statybvietėje

Tranšėjų kasimas ir takų įrengimas

Atvirų šaknų apsauga

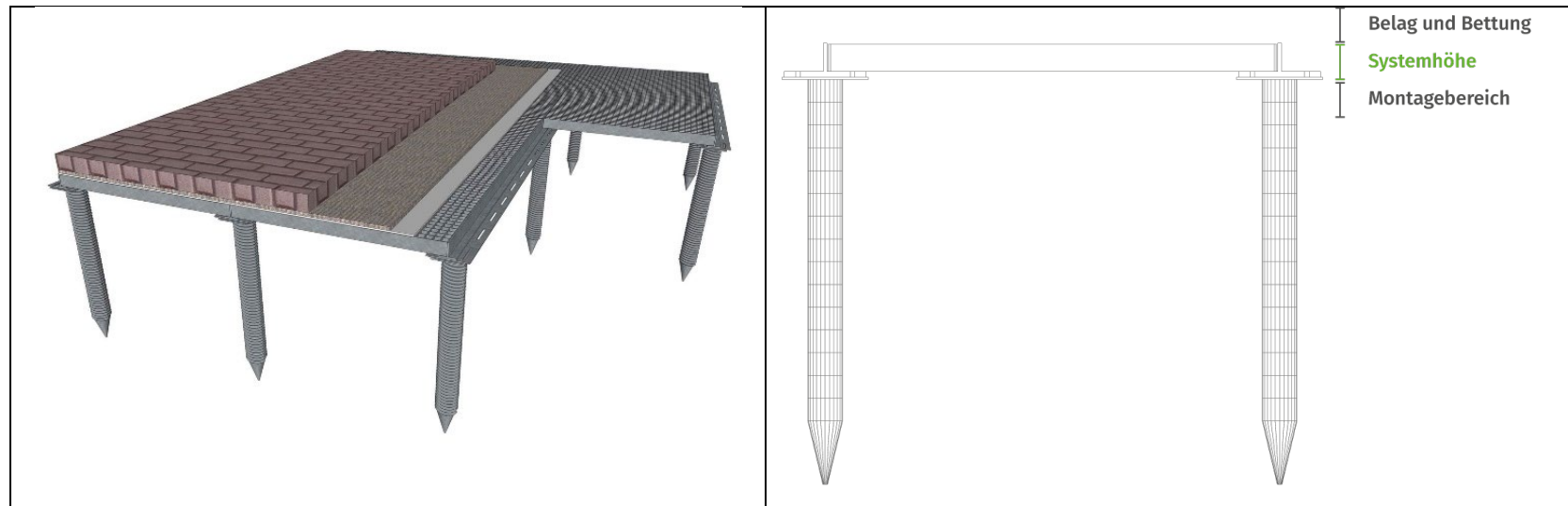

Šaknų tunelio arba tiltelio įrengimas

Ištyrus šaknų plotą, sraigtiniai pamatai įsukami tarp šaknų. Prie sraigtonių pamatų jungiamos išilginės sijos, ant jų dedami grotelių moduliai. Taip apkrova nukreipiama į sraigtonius pamatus. Esant poreikiui, toliau galima įrengti kietą dangą arba palikti plienines groteles.

Šiuo konkrečiu atveju naudojamas dinaminis šaknų apsaugos plieninis tiltelis, kai transporto priemonės toje vietoje juda greičiau nei 20 km/h.

ĮRENGIMO VAIZDINĖ INTRUKCIJA

Išsaugotas medis. Ar tikrai? Ar tikrai pagal Želdinių apsaugos statybvietėse įsakymą?

AČIŪ UŽ
DĖMESĮ!

